

CHANCHIN THA LEH KOHRAN CHU

CHÂNGVAWN: “Chutichuan, remchâng kan neih dân ang zêlin mi tin chungah thil tha ti thîn ila, rinna chhûngte chungah phei chuan i ti lehzual ang u” (*Galatia 6:10, ESV*).

SABBATH CHAWHNU

SEPTEMBER 16

Chhiar tûrte: *Matthaia 18:15–17; Luka 22:3; Johana 13:34; Rome 15:1; 1 Korin 10:12; Galatia 6:1–10.*

LONEITU thenkhat chuan an thlai thar zînga a tha tha anmahni lei tâna dahin, a chhe deuhho hlîr chu a chî atân an dah thîn a. Chutianga tih an chîn avâng chuan an beisei ang thlai hnah leh rah tha an thar thei ta rêng rêng lo mai a, an thlai rah thenkhat phei chu saihlum tiat lek lek te a ni hlawm. He an thil tawn tha lo tak aţang hian nunna dân zawm that pawimawhzia an lo zir chhuak ta a ni.

“Mihring nuna a tha ber berte hi keimahni’n kan pum bilh vek a nih a, a chî atân a chuang bâng chiah kan dah thîn a nih chuan, thlai hnah leh rah tha thar kan inbeisei thei bîk lo vang.

“A lehlamah chuan, tûnlai pawh hian thlai chi tha tâwk lo chîn hi kan la sim tak tak chuang lo. Mihring nuna a rah lian tha tha hi keimahni tân kan dah a, a rah chhia leh tê deuhho chauh kan tuh leh si thîn. Hetiang hi thlarau lamah pawh kan chîng tho niin a lang: mahni hmasialna kan neih hi mahni

hmasial lohnaa thungrulh ni se ti deuh vek kan ni hlawm.”–
International Student Fellowship Newsletter, March 2007.

Paula chuan Galatia khuaa mîte hi ðatna chu ðatna vêka thungrûl ðhîn tûrin a hrilh a (*Galatia 6:1–10*). Kohhran chu a member-te “an inseh a, an inei tawwna” ni lovin, Thlarau Thianghlimin keimahni âia mi dangte dah pawimawh hmasa zâwk zêl tûra mi a hruaina hmun a ni tûr a ni a. Khawngaihna avânga chhandam kan ni tih kan inhriatna hian inngaitlâwm, dawhthei leh hriatthiamna ngah tak chung a mi dangte en ðhîn tûrin min siam dâwn a ni.

SUNDAY

SEPTEMBER 17

Tlu tawhte chu kaitho lehin

Kristiante awm dân tûr nia Paula lo beisei hi chu a sâng angreng viau mai a (*Gal. 5:16*); chutih rual chuan ringtute hnêna a thurâwn Galatia 6:1-a kan hmuh hi chu a taka kan tih theih ngei tûr thil a ni ve leh tho si. Mihringte hi fel leh ða famkim kan ni lo tâng vek a, Kristian ða ber ber nia kan hriatte meuh pawh hi sawisêl bo chu an ni bîk hauh chuang lo. Galatia 5:16-a Paula ðawngkam hman hian, a Grik ðawng lamah chuan engtik hun emawa kohhrana lo la thleng ngei tûr chu a lo thlîr lâwk tih a tilang a. Chutiang thil a lo thlen huna lo dawnawm dân an thiam theih nân chuan thurâwn ða tak a pe a ni.

Kristiante hian an ringtupui tu emaw suala a tlûk chângin engtin nge an tih ang? Galatia 6:1; Matthaia 18:15–17._____

Galatia 6:1-a Paula thurâwn hi keini pawhin kan lo ðangkaipui ve theihna tûr chuan Paula rilru-a thil awm kha eng nge ni chiah tih kan hriatthiam hmasak phawt a ðul a. Chu chu a thu (sentence) hmasa zâwka thumal pahnih a hmanahte hian kan hmu bawk. A hmasa zâwk chu *phâwk (nangchîng,*

KJV) tih hi a ni a. He thumal a hmanna chheh vêl boruak leh a awmze hrang hrangte ngaihtuahin Paula rilru-ah hian thil pahnih a awm niin a lang. Ringtu pakhatin ringtu dang tu emaw thil sual ti lai a va “man” thu mai ni lovin, a nungchangin a rawn “nangchîng” ta tih a amahin a hriatna pawh a kâwk ve tho a (*Thufingte* 5:22 en la), rilru fîm tak pu ni se, chutiang chu pumpelh a duh ngeiin a rinawm.

Heti laia Paulan thil sual tih a sawi hi chu duh rêng vânga kan tih sual ang chi hi chu a ni lo tih a ɽawngkam hman aɽang hian a chiang a. “Sual” tiha an lehlin hi Grik thumal pakhat *paraptoma* aɽanga lo kal a ni a, he thumal hian duh rêng vânga tih sual ang chi hi ni lovin, tihsual palh, inchhuih vâng tlu, petek tih a kâwk. A hnuhnûng zâwk hi amah Paula ngei pawhin Thlarauva “awm” chungchâng a sawi nên pawh khân a inrem zâwk a. Hei hian thil sual tih min ngampattîr sauh tûr chu a ni chuang lo nachungin, duh rêng vânga thil sual lian tak tih ang chi (*1 Korin* 5:1–5) hi chu a sawi a ni lo tih a chiang hle.

Chutianga thil tisual palhte chu hrem emaw, thiam loh chantîr emaw mai lovin, thuhnuairawlh tak chung a tundin leh tum zâwk tûr an ni a. “Tungding” tia lehlin hi a Grik ɽawng lamah chuan *katartizo* tih a ni a, a awmzia chu “siam ɽha,” “thawm ɽha,” “a nih dân tûr anga rem” tihna a ni. Matthaia chuan he thumal hi sangha manna lên “siam ɽha” tih nân a hmang a (*Matthaia* 4:21), Grik mîte thuziak ɽhenkhatah chuan ruh tliak zawm ɽhat leh thu sawina atân hman ɽhin a ni bawk. Chutiang deuh chuan, kan ringtupui tu emaw tlu a, a ruh hial titliak palh ta chu kan thlahthlam mai tûr a ni lo va, Krista taksaa member-te vek kan nih ang ngeiin Pathian ram pana kan zin ho mêknaa kan unau tlu palhte hi ngilneihna nên kan dawm hrâm hrâm ɽhin tûr a ni.

Eng vângin nge Matthaia 18:15–17-a Isua thurâwn hi zâwm ta mai lo va, kan thin tirimtute chu kan sawi chhiat vak vak a, kan thinrimna chu so liamtîr a, phuba lâk hial te kan tum ut tu mai ɽhin le? _____

Thlêmna lakah invêng rawh

“Chutichuan Nathana chuan Davida hnênah, ‘Nangmah hi i ni alâwm’ a ti a” (2 Samuela 12:7).

Galatia 6:1-a Paulan thlêmna kan tawh ve loh nâna mahni invên that a tûlzia a sawi hi ngaihthah chí a ni miah lo va. He a thurâwn hi a hmanhmawhthlâkin, amah pawhin mi mal taka a vei êm êm thin a ni tih chu ngênna a siam dân a tang pawh hian a hmuh theih. “Invêng tha” tia an lehlin thumal hian a kawh tak chu “fîmkhur taka en” emaw, “ngunthlûk taka ngaihven” emaw tihna a ni (*Rome 16:17 leh Filipi 2:4* te pawh en la). Paula thil sawi awmzia pawh hi “sual chuan a rawn nanchîn ve thut loh nân che nangmah kha inen reng thin rawh” a tihna a ni ang. He vaukhâna thu hi a pawimawhzia sawi nawn leh nân a tîr lam thua kohhran member zawng zawng huap anga a sawi kha thlâkin, mi mal kâwk angin a sawi leh ta thung a. Chuvângin he vaukhâna hi kohhran nâwlpui ni lovin, kohhran chhûnga member tinte tâna vaukhâna a ni mah zâwk a ni.

Paulan invêng fîmkhur tûra Galatia mîte a hrilh hi eng ang thlêmna nge tih chu kan hre chiah lo va. A rilru-ah hian thil pakhat chauh ni lovin, eng ang sual pawh ni se, mi dangte an tundinna tûr dâl thei sual *ngai* bawk an khawih leh thin chu a sawi pawh a ni zâwk maithei. Chutih rual chuan, Galatia 5:26-ah hian mahni “inngaihlu” lo tûra a hrilh thu kan hmu a, hei hian an tundin tûrte âia thlarau lama eng emaw ti kawng taka chungnung zâwka inhriatna nei lo tûrin vaukhâna a pe niin a lang.

Eng vângin nge Paula hian Galatia khuaa mîte hi thlarau lama chapon a awm thei laka fîmkhur hle tûrin a hrilh le? *1 Korin 10:12; Matthaia 26:34; 2 Samuela 12:1-7.*_____

Kristian nun kan zawhna kawnga thil hlauhawm tak pakhat chu thil soal ti thei ve tawh lo nia min hriattîrtu thlarau lam chapona neih hi a ni a. Thil lungchhiatthlâk êm êm mai, thu dik tak ni bawk chu, kan zavai hian kan nihphung rêngah mi soal kan ni a – chu nihphung chu Pathian nihphung nêna inkalh chiah a ni bawk hi a ni. Chuvângin min khuahkhirtu Pathian Thlarau thiltihtheihna tel lo chuan eng سوال pawh tlu thei reng dinhmunah kan ding a. Chutiang chu Krista tel lova kan nihna dik tak a ni tih hriatna chuan mahni fel nia inggaihna soal laka kan tlûkna tûr lakah min vêng thei a, chutiang سوال lo tlu palhte pawh hriatthiamna thûk zâwk min neihtîr thei bawk a ni.

Mi tuten emaw thil soal an tih avângin i lo sawisêl tawh thîn em (chu chu i sawi chhuak kher lo pawh a ni thei a)? An thil soal tih ang chu nang pawhin i tih ve leh tho bawk si châng a awm em? _____

THAWHLEHNI

SEPTEMBER 19

Phurrit phurin (*Galatia 6:2–5*)

Paula hian Galatia khuaa ringtute kha سوال tlute tungding tûra a hrilh mai bâkah eng thil nge ti thîn bawk tûrin a hrilh le? (*Galatia 6:2–5; Rome 15:1; Matthaia 7:12* pawh en bawk rawh). _____

Galatia 6:5-a “phur[rit]” tih hi a Grik ãawng lamah chuan *baros* tih a ni a. Chu chuan mi tu emawin hla deuh tak thlenga a phurh tûr thil rit tak a kâwk a. Amaherawhchu, hun a lo kal zêl a, buaina leh harsatna tehkhin nân te hman a lo ni ta a, ni sen sa hnuaia hna thawh chauhthlâkzia sawi nân te pawh hman a lo ni ve ta zêl a ni (*Mat. 20:12*). Paulan “phurritte inhhâwk tawn” tûra Galatia khuaa mîte a hrilh hian a hma chiah châng a an ringtupuite thil soal eng emaw an tih thu a sawi pawh kha a huam ve tho nachungin, phurrit phur tih ãawngkam hrim hrim

hi chuan a huam zau hle a. A thil sawite aṅang hian Kristian nun kawng kan zawhna lama kan ngaihthah hauh loh tûr thlarau lam thil pawimawh eng emaw zât a awm a ni tih kan hre thei.

A hmasa ber chu, Timothy Georges-an a lo sawi angin, “Kristian zawng zawngte hian phurrit kan nei theuh a. Chu kan phurrit chu a len zâwng leh pianphung a inang hlawm lo va, tin, kan nuna nghawng a neih dân azirin a danglam thei hle bawk. Mi thenkhat tân chuan, châng 1-naa kan hmuh ang hian, thlemna leh an thil tihsual nghawngte a ni a. Mi dang tân chuan taksa natna emaw, rilru hrehawmna emaw, chhôngkuua buaina chhuak emaw, hnathawh tûr hmuh zawh lohna emaw, ramhuai hnehchhiaha awmna emaw leh thil dang eng emaw a ni thei bawk; chutiang chuan Kristiante zîngah hian phurrit nei lo tu mah an awm lo.”—*Galatia*, p. 413.

A dawtah chuan, kan phurrit *zawng zawngte* hi keimahni maia phur tûrin Pathianin min ti lo hi a ni. Vânduaithlâk takin, mi dangte phurrit chhâwk tum mang si lova kan phurritte chhâwk tûra mi dang beisei tho si kan ni deuh vek hlawm a. Paula chuan hetiang mahni chauh inngaihtuah a, keimahni pawhin mamawh leh chak lohna eng eng emaw kan nei ve tho tih pawm duh miah lohna rilru ang hi chu chapona niin a sawi a (*Gal. 6:3*). Chutiang chapona chuan mi dangte nawmsakna kan ngaihtuahsakna tûr kawng min dâlsak tlat a, chu mai chu ni lovin, an rawngbawlna tûra Pathianin a ruatsak pawh ti thei lo tûrin kan siam bawk a ni.

A tâwp nân, Pathian chuan mi dangte phurrit phursak tûrin min sâwm a, a chhan pawh kan thiltihte hmang hian Pathian thlamuanna chu a lo lang chhuak thîn atin ni. He thu hi kohhran chu Krista taksa a nihnaa inngat a ni a. Chutiang a nihzia chu Paula thil sawiah pawh hian a lang Chiang khawp mai: “Nimahsela Pathian, mi lunggaite thlamuan thîntu chuan Tita lo kalna hmangin min thlamuan a” tiin (*2 Korin 7:6*, ESV). “Pathian thlamuanna chu Paula hnênah hian ama ṭawngtaina hmang leh LALPA a lo ngahna hmanga pêk a ni lo va, a thian

kawm tûr leh chu miina chanchin lawmawm a rawn hrilh hmangin a ni zâwk a ni tih hi lo hria ila.

“Kan inthian thatna, mi dangte phurrit kan phursakna ni bawh hi Pathianin a mîte tâna a thiltum pakhat a ni.”—Joh. R. W. Stott, *The Message of Galatia*, p. 158.

Mi dangte tanpuina i zawn lohna chhan kha eng nge ni—chapona, tlâwma lâkna, anmahni rin lohna, mahnia ti thei ve tho nia inhriatna i neih vângte em ni? Tanpuina i mamawh a nih chuan, eng vângin nge i mi rin zâwng tu emaw hnênah i sawi mai loh vang a, a hnênah chuan i phurrit phurhte i hrilh loh bawh ang ni? _____

NILAINI

SEPTEMBER 20

Krista Dân Chu (*Galatia 6:2–5*)

6

Paula chuan phurrit phurh leh Krista dân te chu thil inzawm tlat niin a sawi a. “Krista dân” a tih chu eng nge ni? Matthaia 22:34–40; Johana 13:34; Galatia 5:14; 6:2. _____

Paula tawngkam hman “Krista dân” (Grik tawngin, *ton nomon tou Christou*) tih hi amah vêkin tawngkam dang deuha 1 Korin 9:21-a hmang bawh tih loh chu Bible hmun dangah a lang ve miah lo va. Chutiang taka tawngkam danglam bîk a nih avâng chuan hrilhfiyahna chi hrang hrang pawh a tam hle rêng a. Mi thenkhat chuan Sinai tlânga pêk Pathian dân kha chu dân dang, Krista dânin a thlâk daih tawh tih tilangtu niin an ngai a. Mi thenkhat dang chuan, he laia dân tih thumal hi thil nih dân phung tlângpui sawina ni maiin an ngai thung (*Rome 7:21* en la), chumi awmzia chu mi dangte phurrit kan chhâwksak hian Krista tih angin kan ti ve tihna a ni. A hnuhnûng zâwk hi chuan dikna chen eng emaw chu nei tho mah se, a sawina boruak leh Galatia 4:12-a hetiang deuh tawngkam dang a hman dân a tang hian “Krisa dân zawm famkimna” chu hmangaihna hmanga Thu Sâwm Pêk zawm

famkim thu sawina tho a ni tih a lang a. A hma pawhin Paula vêk hian Krista lo kal hmasakna khân ʔatna dân hi engmah lovah a chantîr loh thu a lo sawi tawh a. Chuti ahnehin, hmangaihna in a hrilhfiah ʔatna dân hi chuan Kristian nunah dinhmun pawimawh tak a la chang chhunzawm zêl zâwk a ni. Hei Isuan leia rawng a bâwl lai zawnga zirtîr ʔhin leh a dam chhông mai ni lovin, a thihna hmang pawha a lo tih ʔhin khaikhâwmna a ni a. Mi dangte phurrit kan chhâwk hian Isua hniak hnông kan zui a ni mai lo va, dân kan zâwm famkim tihna a ni bawk.

He lai thu-ah hian thil dang pakhat sawi fel tûr a la awm a, chu chu Galatia 6:2 leh 6:5 inkalh tlat nia lang hi a ni. Amaherawhchu, Paula hian thil pahnih sawifiahna atân ʔawngkam pahnih a hmang a ni tih kan hria a nih chuan awlsam tê-in kan ching fel thei mai thung ang. Kan hmuh tawh ang khân, châng 2-naa phurrit a sawina thumal (Grik ʔawngin, *baros*) hian lam hla deuh hleka phurh thlen tûr thil rit tak eng emaw a kâwk a. Chân 5-naa a thumal hman erawh hi chu *phortion* niin, chu chuan lawngin bungrua a phurh emaw, sipaiten an hnunga an ah ʔhin ipte emaw, chhûl chhônga awm nausên emaw a kâwk ve thung a. Hêng kan han sawi tâkte aʔang pawh hian mi dangten min phurhpui theih phurrit eng eng emaw a awm a, chutih rual chuan mi dangin min phurhsak theih miah loh phurrit pawh a awm tho bawk tih alang, entîr nân, mahni inthiam lohna kan neih te, hrehawm tawrhna te, leh thihna te hi. Hêngahte hi chuan Pathian chauhin min ʔanpui thei rêng a ni (*Mat. 11:28–30*).

I phurrit ʔhenkhatte kha chu mi dangten an chhâwk theih lai chein, ʔhenkhat erawh chu LALPA chauhin a chhâwksak thei thung che a. Nangmah maia i phurh zawh loh i phurritte chu engin nge LALPA hnêna thlen mai nachâng i hriat theih ang?

Chi theh leh rah seng (*Galatia 6:6–10*)

Galatia 6:7-a “hmsit” (Grik ÷awngin, *mukterizo*) tia an lehlin thumal hi Thuthlung Thar hmun dangah a lang ve miah lo va; mahse Grik ÷awnga Thuhlung Hlui an lehlinah chuan a lang nual thung. A awmzia tak chu hmsit taka hnâr piâisak’ tihna a ni. Thuthlung Hlui lehkhabuhte hian Pathian zâwlneiten hmuhsit an hlawh thu sawina atân hman ÷hîn a ni a (*2 Chronicles 36:16; Jeremia 20:7*), Pathian laka helna rilru put huatthlalâkzia sawina atân vawi khat chu hman a ni bawk (*Ezekiela 8:17*).

Paula sawi tum chu mihringte hian Pathian ngaihthahin, a dânte pawh an hmsit a ni maithei e; mahse Pathian chu an bum thei dâwn chuang lo tih hi a ni a. Ani chu a rorêltu tûr a ni a, a tâwpah chuan an thil tih sual rah chu a la sengtîr tho tho dâwn a ni.

Galatia 6:8 chhiar la. Heti laia Paula thil sawi awmzia hi eng nge ni? Bible-ah hian tisa hnêna thehte leh Thlarau hnêna thehte sawi tûr tute nge i hriat le? (Entir nân, *Tirhkohte 5:1–5; Luka 22:3; Daniela 1:8; Matthaia 4:1* te hi en la.) _____

Paulan chi theh leh rah seng chungchâng a sawi dân hi a danglam bîk vakna a awm hran lo. Hmanlaia hnam hrang hrangte pawhin mihring nuna thil thleng ÷hîn sawina atân an lo hmang ve ÷hîn tho va. Kan hriat ngei tûr erawh chu, Paula hi chuan a hma lama tisa leh Thlarau chungchâng a lo sawi tawhte khaikhâwmna atâna a hmang hi a ni. James D.G. Dunna-a chuan ti hian a lo sawi a: “Hetiang deuha tûnlai mîten kan sawi ve dân chu, kan duh thlang thei tûrin zalênna ka nei a; mahse kan duhthlanna siamin nghawng a neihahte erawh duh kan thlang thei lo thung tih hi a ni.”—*Galatia*, p. 330.

Pathian chuan kan thil tihsual nghawngte lak ata min chhanchhuak zêl dâwn lo tho mah sela, duhthlanna tha lo kan siam tâk avânga lungngaihna chuan min hneh tûr a ni chuang lo. Pathianin kan sualte a ngaidam a, a faah vuah kan ni ta hi kan lâwm hle tûr a ni a. Tûna remchâna kan neih mêkte pawh hi rah tha tak tak chhuah thei tûr thilahte kan hmang tangkai bawk tûr a ni.

Chutih rualin, Galatia 6:10 hian Kristian nun dân thain tinzâwn pahni a neih thu a sawi a: pakhat chu mi zawng zawng chungah that chhuahna a ni a, chu chu, ‘Mi zawng zawng chungah thil tha i ti ang u’ tia insâwmna a ni; a dang chu mi thenkhat chungah that chhuahna a ni ve thung a, ‘A bîk takin rinnaa kan unaute chungah’ pheih chuan thil tha kan ti ngei ngei tûr a ni’ tihna a ni. Mi tin chungah that chhuah tûra Paulan min ngenna hi khawi hmuna mi pawh ni mah ila, kan zavai hian Pathian anpuia siam vek kan ni a, a mithmuhah chuan hlu tak theuh kan nihnaa inngat a ni. He thu pawimawh tak, Bible pawhin a puan chhuah ngei mai hi Kristianten an theihngihl a nih chuan an thil thlîr dân a dik thei tawh lo vang a, chi leh chi inthliarhranna sualah te, hmeichhia leh mipa inenhranna sualah te, hnam leh hnam inepna sualah te, hausa leh rethei, lekhathiam leh thiam loh tih angreng zâwna intihhranna leh hetiang lam hawi sual dang chi hrang hrang, Evi leh Adama te hunlai a tang tawha vawiin thlenga kan khawtlâng nun tihrehawmtute thangah chuan an tlu lût dâwn a ni.”— Timothy George, *Galatia*, pp. 427, 428.

Tûnah hian chi tha emaw, chi tha lo emaw i tuh mêk a. Nangmah kha han inen la. Rah tha nge i seng dâwn a, rah chhia zâwk le?

Ngaihtuah zui tûr: “Pathian Thlarau chuan sual hi chhia leh ða hriatna thununna hnuaiah a dah a. Mihring hi Thlarau kaihhruaina chung a indah chiah hian sualna rah chu a seng ðîn. Chutiang mîte chungah chuan Thlarau pawh inhnûkdâwkin thuâwih lohna chî an tuh tûr pawh a dang duh tawh bîk lo va. Vaukhâna thu a pête pawhin awmzia a nei lo tial tial a. Zâwi zâwiin Pathian ðihna an tla chham chho zêl baw ðîn a ni. Tîsâ-a chi an theh avângin hlemhlêtna leh dik lohna rah an seng ang. Anmahni ngeiin an tuh chi rah chu tûnah hian a lo hmin ta mêk a. Pathian thupêk thianghlim takte pawh hi zahna an nei tawh lo. An tisa thinlung chu lung ang maia chang a lo ni ta a. Thutak chu an do tlat avângin dân bawhchhetu an nihzia a Chiang zêl dâwn a ni. Tui lêt hmaa chêng mihringte pawh khân thil ða lo chî an theh avângin an zîngah dân bawhchhietna, inpâwng nêkna leh sualna dang chi hrang hrang a hluar ta hle a nih kha.

“Thlarau tiboraltu hi eng nge ni tih thu-ah hian mi zawng zawng hi an fîng hle tûr a ni a. Chumi chu mihringte hremna tûra Pathianin thupêk a chhuahte hi a ni lo. Ani chuan mihringte hi thlarau thila mitdel tûrin a siam ngai lo hrim hrim a. Thu dik lo aţanga thu dik thliar hrang thei tûrin êng leh finfiahna tam tâwk min pe ðeuh a ni. Thu dik chu pawm tûrin mi a tilui ngai lo va. Thil ða emaw, thil ða lo emaw chu a thlangtu tûr kutah a dah mai a ni. Miin kawng dik a zawh theihna tûra finfiahna tam tâwk a dawn chu a dodâl a, thil ða lo zâwk a thlang tlat a nih chuan, chutianga han tih nawn leh mai pawh chu a awlsam hle ang a. A vawi thumnaah pawh Pathian hawisan chu a harsat tawh miah lo vang a, Setana lamah a lo ðang fel dêr ti tih tawh mai ang. Chutianga tih zui zêl phei chuan dâwt thu pawh thutak anga ngaiin sual khurah chuan nghet takin a tâng tawh mai dâwn a ni (MS 126, 1901).”— Ellen G. White Comments, *The SDA Bible Commentary*, vol. 6, p. 1112.

Sawi ho tūrte:

❶ Suala tlu tawh kan ringtupuite “tun din leh” tih hi eng nge ni a awmzia? Engtiangin nge a thil tih sual chuan intun din lehna kawngah nghawng a neih ve ðhin? Chutianga kan intun din leh tawh hnu chuan tûn hma angin engkim a kal leh dâwn tihna a ni em? Han sawi ho teh u.

❷ Keimahni chauha kan phurh tûr phurrit eng eng emaw a awm a, chುವಾंग chuan engtin nge ringtute hian mi dangte phurrit an phurhpui ve dâwn nge dâwn lo tih thu-ah thutlûkna an siam ang?

❸ Galatia 6-a Paula thil sawi hi engtin nge in kohhranah a taka in kalpui le? Nangmah khân a mi mal tak pawhin, danglamna thlen tûra thil tih theih eng emaw i nei ve em?

KHAIKHÂWMNA: Pathian chu a mîte zîngah a awm a ni tih a lanna chu kohhran chhûnga Krista rilru lan chhuahtîr a nihna hian a tilang ðhin a. Chumi chu thil sual titute chung a ngaihdamna leh tun din lehna lantîr a nih dânah te, fiahna an tawh ðheuha an inpuih tawn dânah te, anmahni zîngah chauh ni lovin, ringtu ni ve lotute hnên pawha ngilneihna thil tih an lantîrnaah te hmuh theih a ni bawk.

INSIDE STORY

VÂNA INNEIHNA

NAUPANG tê a nih lai aţangin Sahana-i hian Pathian hmangaihin, Sunday-a inkhâwmte hi nuâm a ti viau mai ðhin a. A châng erawh chuan an inkhâwm chu thâwm ring tâwk lo leh hlimawm tâwk lo deuhin a hre ðhin a.

Sahana-in lehkha a zir chhua hnu chuan hmeichhe college-ah zirtîr hnâ a thawk a. India ram mîte tihdân angin, anî hi a nû leh pête nên an chêng ho va. Kâr lohah a nû leh pête chuan a psal tûr an thlansak dâwn tih pawh a hria a ni.

Sahana-i chuan chû college-a thawh chu nuam a ti a, ðhian tharte pawh a chhar nual bawk a. A thawhpui Marina-i nên phei chuan an inkâwm ngeih zual a.

Ni khat chu Marina-i chu malaria natna veiin a dam lo va, hospital-ah a awm a. Sahana-i chuan a thiannu damdâwi ina awm chu a tlawh a. Marina-i tlawh tuma lo nghâk vê bawk mipa pakhat nê an nghah chhông chuan an tí tí dùn a.

Sahana-i chuan chû tlangvâl chu Michael-a a ni tih leh, sâkhaw lam lehkhabu ziaktu a ni tihte a hre ta zêl a. Sahana-i chuan, “In kohhrana lâwi nge i nih vê?” tiin a zâwt a.

Michael-a chuan, “Seventh-day Adventist ka ni,” tiin a chhâng a.

Sahana-i chuan chû tlangvâl sâkhaw chanchin chu hriat belh a châk ta hlê mai a, mahse an hnam dânah chuan nulân mipa dang minit rei lo tê biak pawh hi tihdân phung pângngai a ni lo tlat sî a. Chutiang a nih avâng chuan a zawhna chu hun remchâng dang atân a up rih a ngai dâwn a ni. Tichuan Marina-i chu an tlawh thei ta thuai a.

Chutichungin, Sahana-i chuan chû tlangvâl leh an kohhran chungchâng chu ngaihtuahin, mak a ti riâu mai a. Sahana-i hian Bible a chhiar thîn a, zawhna tam tak a neihte pawh ch an pastor chuan a chhâng mûmal thei bawk sî lo. Michael-ate kohhran hian an chhânsak thei maithei a sîn. Sahana-i chuan Marina-i thât deuh hunah, Michaela leh an rinna chungchâng chu la zawhtîr a tum rilru ta tlat a.

Sahana-in an campus chhônga Marina-i a hmuh leh tâkah chuan, tlêmin a kal fâlpui a.

“Hospital-a nangmah tlawh tuma ka nghah lai che khân i thianpa Michael-a kha ka hmû a. Ani khân Seventh-day Adventist a nih thûte kha min hrilh a. Seventh-day Adventist tih chu eng tihna nge ni a? Hê kohhran chanchin hi hriat i nei rêng em?” tiin a zâwt a.

Marina-i chuan, “Tlêmin chu hre vê e. Kum khat emaw lai chu ka inkhâwm vê tawh a sîn. Anni chu Bible sawi angin kâr khata ni sarihna, Sabbath nîn an inkhâwm thîn a,” tiin a hrilh a.

Sahana-i chuan, “Aw a nih chû! Kei pawhin Bible-ah hian ni sarihna nî serh thianghlim tûra sawina chu ka chhiar vê

tawh a. Zawhna pawh ka ngah mai. Nang hian min chhânsak thei a ngem?” tiin makti takin a zâwt a.

Marina-i chuan Sahana-i zawhna chu chhân a tum a. Heti hian a sawi ta zêl a: “Adventist biak ina inkhâwm hote chu an ngilneiin kawm an nuam khawp mai. Ka pasal pawhin chû kohhran chu a zawm a, mahse kei chu Sabbath nî-ah hnâ ka thawk sî a, ka la zawm vê lo. Ka hnâ hi ka la bânsan thei rih tlat sî lo va,” tiin.

Sahana-i chuan, “Hê kohhran hian *Daniela* leh *Thupuan* bûte hi an zirtîr em? Ka hrethiam sî lo va, a awmzia hriat ka châk khawp mai,” tiin phûr takin a zâwt a.

MARINA-i chuan a tûkah chuan Sahana-i chhiar tûr a rawn kensak nuâl mai a. Sahana-in a’n chhiar chuan *Daniela* leh *Thupuan* bû chu a tân a Chiang ta viau mai a. A hnû deuhah Marina-i chuan *Chatuan Nghahfâk* bû a rawn kensak leh a. Sahana-i chuan rang takin a chhiar chhuak leh mai a, Thlarau Thianghlim chuan a thinlungah thû sawiin, chûng chu thutak a ni ngêi tih a pawm a.

Sahana-i chuan Adventist biak ina inkhâwm vê a, mahnî pual ngêia va hmuh leh chûng kohhran mîte chu a beisei ang an ni em tih hriat a châk a. Tichuan an ðhian dûna chawlh an neih ruâl tumin an inkhâwm dûn ta a. Biak in an luh chiah chuan, Sahana-i chuan hospitala a mi hmuh tawh, Michael-a kha a hmu nghâl a. Hê kohhran lian vak lo va rawngbâwltu a ni tih a hriat chuan mak a ti ngêi mai.

Inkhâwm bân hnûin Sahana-i chuan a ðhiannû hnênah, “Hêng mîte hi an felin, an nêlawm tlâng hlê mai. An kohhran chu i lo sawi tawh ang chiah kha an nih hi. Ka duhna tak hmun thleng tâ angah ka inngai,” tiin a hrilh a.

Sahana-i chu ina a hâwn leh tâk hnû chuan, a chhûngte hnênah chumi nîa an inkhâwm nuam a tihzia chu hlim takin a hrilh a. A nû leh pête hian Seventh-day Adventist hming leh awmzia pawh an la hre vê ngai lo va, chuvâng chuan Sahana-i chuan a lehkhabu chhiar leh thil tawn aţang chuan a thiam

ang tâwkin a hrilhfiâh a. Bible kêu vin, Thupêk Sâwm a chhiar a, Pathian chuan A dânte hi a la hnâwl lo va, A la thlâk danglam ngai lo tihte a hrilh ta zêl a. “Isua leh A zirtîrte pawh khân hêng dânte hi an vawng a ni,” tiin a hrilh a.

Sahana-i nû leh pête chuan chutiang taka an fanu hlimna chu an lâwmpui a. A rinna thurin tharte chu vawng zêl tûrin an fuih a, anni erawh chuan kum khâ leh chena an lo awm tawhna kohhran chu an bêl zêl ang tih an hrilh baw k a.

Sahana-in zirtîrna hnâ a thawh kum chu a lo ral têt a, hna thawh tûr dang a zawng a. Chutih laiin, a nû leh pête chuan a pasal tûr pawh an zawnsk mêk a ni.

Sahana-i chuan Marina-i hnênah chuan, “Ka nû leh pête hian eng ang mî nge pasalâh min neihtîr dâwn hi ka engto riâu mai,” tiin a hrilh a. “Nangnî nûpâ hi chu rinna thuhmun vuân in ni a, kei hi ka nû leh pâten Adventist ni lo biak dân hrang nei min thlansak sî chuan engtin nge ni ta ang? Ka rinpui ni lo, sâkhaw dang betu pasala ka neih pheih chuan ka dinhmun a khirh dâwn em mai,” tiin a hrilh a.

MARINA-i chuan, “Nasa taka i tawngtai a ngai a ni. Hei hi thil palzam mai mai theih tûr chî a ni lo. Mi hriat chu ka ngah vak lo nân, Adventist tlangvâl ngêi i neih theih nân i nû leh pête chu ka zawnpui thei maithei a sîn,” tiin a hrilh zauh va.

Sahana-i chuan, “I tí tak tak a ngem? Chuti a nih chuan a ropui ngawt ang,” tiin a zâwt a.

Sahana-i chuan a rilrûa thil vei chu a nû leh pête hnênah a hrilh a. “Ka nû, pasalâh chuan Adventist tlangvâl neih ka duh a nia,” tiin a hrilh phawng mai a.

A nu erawh chuan, “Hêng kohhran hrang hrangte hi a nihna takah chuan an thuhmun vek tho a lâwm. Adventist tlangvâl hmêlhriat pawh ka nei sî lo,” tiin a chhâng a.

Sahana-i chuan, “Ka thiannu Marina-i hian ka tâna pasal tûr Adventist tlangvâl chu a zawnpui thei ang che u,” a ti a.

A nû chuan, “Ni e, Marina-in huâl deuhte a nei a nih chuan, chû chu kan ngaihtuah ngêi ang,” tiin a chhâng a.

Marina-i chuan Pastor Michael-a hian nupui a nei thuai tawh dâwn tih a hria a. Chû inneihnaah chuan Adventist thalai

tam tak an lo fuânkhâwm dâwn a ni. Marina-i chuan ram hla taka awm tlangvâl Aby-a chu hê inneihna hmang tûr hian a lo kal dâwn a, an chhûng chu anmahni in ngêiah a lo thleng dâwn tih pawh a hria a. Chutah tak chuan Marina-i chuan Sahana-i chu an ina lêngah a sâwm dâwn a ni.

Sahana-i chuan pasala Adventist tlangvâl ngêi neih tûr tûrin thahnemngai takin Pathian hnênah a dîl zui char char a. Thlarau Thianghlim zârah a dîlna chu ngaihthlâksak a ni tih hriatna pawh a nei bawk a.

Chû tlangvâl chu a lo thlen chuan, a hawihhâwmin, a hmêl tha hlê mai tih Sahana-in a hriatin a lâwm kher mai. Chû tlangvâl chu computer software engineer a ni tihte a hre ta zêl a. Marina-ite inah chuan dârkâr eng emawti chhûng an inkâwm a. Sahana-i nû leh pête pawhin Aby-a chu an rawn thlîthlâi vê a, an mi duhzâwng tak a ni.

Pastor inneih zawhah Aby-a chu inah a hâwng a, Sahana-i pawhin a be zui phâk ta bîk lo. A hnû ni hnihah chuan Aby-a nû leh pête zâwk chuan Sahana-i thlalâk an dîl a. A hnû thlahnihah, Aby-a nû leh pête chuan Sahana-i nû leh pête chu an va hmû a, an inbiakna pawh a kal tluang hlê. Ina an lo hâwn lehin Aby-a nû chuan a hnênah, “I nupui tûra nulâ ka thlansak che chu mumang rama mî ang maia thâ a lâwm le,” tiin a hrilh a.

Inneihna tûra ruâhmanna chu an kalpui tan ta nghâl a. Sahana-in sikula a thawh hun tûr a lo zawh chuan Aby-a pa ngêi chuan bapthisma a chantîr a. A hnû thla thumah an innei ta a ni. An inneih nî chu an pahniha an inhmuh vawi hnihna chiaah a ni.

An la innêl lutuk hman lo nâin, Aby-a leh Sahana-ite chuan Pathian hruainaa innei an ni tih an pawm a. An chhûngkuaah chuan Pathian chu laipui bera neiin, an hlim dûn hlê a, tûnah hian fâ pahnih an nei vê ta a ni.

Aby leh Sahana Kurian-ite hi India rama Hosur khuaah an chêng mêk a ni.